

ÎMPUTERNICIRILE INSTANȚEI DE APEL ÎN PROCEDURA CIVILĂ

Daniel ȚURCAN

CZU: 347.91/.95

dan.tzurcan@gmail.com

The primary purpose of the research and the main objectives of the thesis consist of the author's intention to define and to reveal all legal characters of the appeal in the civil procedure of Republic of Moldova. The thesis contains deep comparative studies of the institution of appeal based on international law and legal practice. In the end, the author presents his opinion on the actual situation and the improvements that can be performed to the national law.

Actualitatea temei prezentate rezidă, în primul rând, în aplicabilitatea acesteia. Datele statistice ne indică faptul că în anul 2019 doar în judecătoria Chișinău, sediul Centru, au fost pronunțate hotărâri în 31.195 de cauze civile, ceea ce ar constitui în medie a câte 637 de cauze examinate pentru fiecare judecător (la unii acest indice ajungând și la 969 de cauze). Același fapt indică și numărul de cauze examinate de Colegiul Civil și de Contencios Administrativ al Curții de Apel Chișinău, care în anul 2019 a pronunțat decizii în 16.407 cauze civile. Anume datorită acestui fapt, instituția apelului în dreptul procesual civil reprezintă un interes incontestabil. Actualitatea lucrării constă și în remarcarea apelului drept cale de atac, în cursul acesteia sunt dezvoltate elementele sale și unicitatea ei în raport cu instanța de drept comun, impactul acestora asupra rezultatului final al instanței ierarhic superioare și caracterul complet al sarcinilor care îi sunt atribuite.

Apelul prezintă următoarele trăsături caracteristice:

- este o cale de atac ordinară, întrucât face parte din desfășurarea normală a procesului penal, împiedicând rămânerea definitivă a hotărârii pronunțate de prima instanță;
- este o cale de atac de reformare, deoarece, în cazul admiterii sale, hotărârea atacată va fi desființată, în tot sau în parte, iar cauza va primi o nouă rezolvare dată fie de către instanța de apel, fie de către instanța căreia i-a fost trimisă cauza spre rejudecare;
- este o cale de atac de fapt și de drept, pentru că datorită efectului său devolutiv complet presupune un control integral atât în

fapt cât și în drept efectuat de către instanța de apel asupra hotărârii primei instanțe. Hotărârea se va examina însă numai cu privire la persoana care a declarat apel, la calitatea acesteia în proces și la persoana împotriva căreia este îndreptat.

Modurile de investire a instanței cu judecarea cauzelor civile sunt diferite:

1) investirea directă, care este reglementată prin lege, în special, pentru judecata în primă instanță în urma introducerii cererii de chemare în judecată.

2) investirea indirectă, prin intermediul unei alte instanțe, care este reglementată prin lege în cazul exercitării căii de atac a apelului sau a recursului.

3) investirea prin trimitere poate avea loc în caz de strămutare a pricinii, declinarea competenței, stabilirea competenței ca urmare a soluționării conflictelor ivite, trimiterea cauzei spre rejudecare, după casare, unei alte instanțe decât cea care a judecat inițial în prim grad sau în apel.

Dat fiind caracterul devolutiv al apelului, în principiu, judecata lui ar urma să se finalizeze cu o decizie, care să înlocuiască hotărârea ce a fost apelată. Așadar în conformitate cu prevederile art.385 CPC RM, instanța de apel, după ce judecă apelul, este în drept să admită sau să respingă apelul. Soluțiile pe care le poate pronunța instanța de apel depind de felul greșelilor de judecată săvârșite de prima instanță și de limitele la care este ținută instanța de apel în verificarea hotărârii atacate.

Dacă în cadrul examinării apelului instanța de apel va ajunge la concluzia că instanța de fond a examinat cauza civilă și a pronunțat o hotărâre legală și întemeiată, atunci hotărârea primei instanțe nu se modifică, iar cererea de apel este respinsă.

Atunci când nu se respectă cele mai esențiale cerințe față de actul de justiție – temeinicia și legalitatea, se va aplica sancțiunea casării sau modificării hotărârii judecătorești, care este aplicată de instanța ierarhic superioară, adică se va recurge la căile de atac.

Analizând statistica judiciară privind activitatea instanțelor judecătorești, putem constata că un număr destul de mare de persoane se consideră lezate în drepturile lor prin hotărârea primei instanțe, astfel investind instanța de apel cu dreptul de a efectua o nouă reexaminare a

cauzei civile și de a pronunța o nouă soluție. Prin urmare, persoanele interesate au mai multă încredere în instanțele de apel, deoarece cererile de apel sunt examinate de judecători, care în virtutea vechimii în muncă și a criteriilor suplimentare de accesare la instanța ierarhic superioară, se prezumă a fi mai experimentați și competenți.

Concluzionând, putem spune că sistemul legislativ al Republicii Moldova, este unul foarte bun. Legiuitorul, împreună cu autorii Codului de procedură civilă au prevăzut practic toate situațiile obiective care ar putea apărea în calea justițiabililor și le-au reglementat pe măsură. Această instituție a dreptului procesual civil a fost ajustată atât la tratatele internaționale, cât și la standardele europene.

Totuși, o privire mai critică, ne induce la ideea că ar fi oportun să fie operate următoarele modificări:

1. Considerăm oportun să fie operate modificări, ca în redacția art.386 CPC să fie clar delimitate temeiurile de modificare a hotărârii de cele de casare. Prin atare fapt, urmează a fi redusă la minim influența intimei convingeri a judecătorului.

2. Analizând practica CtEDO menționată în lucrare, observăm dezacordul Înaltei Curți referitor la trimiterea excesivă a aceleiași cauze spre rejudecare. În acest context, considerăm corect de a limita posibilitatea curților de apel de a trimite cauza la rejudecare doar o singură dată și în cazurile prevăzute la art.388 alin.(1) lit.d) și i) CPC, iar în caz de necesitate, să purceadă de sine stătător la eliminarea erorilor produse de instanța de fond.

Referințe:

1. Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor și a Libertăților Fundamentale ale Omului adoptată la 04.11.1950. În: *Tratate Internaționale ale Republicii Moldova (1990-1998)*. Vol. I. Chișinău, 1998.
2. Codul de procedură civilă al Republicii Moldova nr. 225-XV adoptată la 30.05.2003. Publicat În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, nr.111-115 din 12.06.2003.
3. COJUHARI, A. red. *Drept procesul civil. Partea specială*. Cours universitar. Chișinău: Tipografia Centrală, 2009.
4. LEȘ, I. *Tratat de drept procesual civil*. București: ALL Beck, 2001.
5. POALELUNGI, M. (coord.). *Manualul judecătorului la examinarea pricinilor civile*. Chișinău: Cartier, 2006.

6. MUNTEANU, A. Cu privire la conceptul căilor de atac al hotărârilor judecătorești în procedura civilă. În: *Revista Națională de Drept*, 2008, nr.3.
7. HOTĂRÂREA CtEDO din 15 iunie 2006 (*Cauza Cârstea și Grecu c. României*).
8. HOTĂRÂRE CtEDO din 14 noiembrie 2006 6923/03 (*Melnic c. Moldovei*).
9. Hotărâre CtEDO din 06 decembrie 2005 (*Popov c. Moldovei*).